

Humánní zacházení se zvířaty (animal welfare) v rámci Letní školy experimentální chirurgie

Úvodem našeho prohlášení k tomuto závažnému tématu bychom rádi uvedli, že vyloučení utrpení využívaných zvířat a minimalizace jejich diskomfortu je absolutní prioritou našeho výukového programu. Se zvířaty zachází proškolený a řádně kvalifikovaný personál vždy s maximální ohleduplností, jíž je přizpůsoben i celkový koncept a režim výuky stejně jako ustájení zvířat a veterinární dohled. Veškeré chirurgické výkony jsou prováděny v profesionálně podané celkové anestezii („uspání“) při adekvátní analgezii (tlumení bolesti).

Stran legislativy zákon České národní rady na ochranu zvířat proti týrání č. 246/1992 Sb. nepovažuje zákroky nebo činnosti prováděné podle schváleného projektu pokusů za týrání. Lékařská fakulta v Plzni má platné **OPRÁVNĚNÍ K POUŽÍVÁNÍ POKUSNÝCH ZVÍŘAT** od Ministerstva zemědělství. Projekt pokusů „**Nácvik chirurgických technik na praseti domácím**“ je schválený Rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Vedoucím projektu pokusů (osoba zodpovědná za vedení a řízení projektu) je prof. MUDr. Václav Liška, Ph.D. Všichni lektori mají platné **Osvědčení o odborné způsobilosti k navrhování pokusů a projektů pokusů** podle § 15d odst. 3 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (vysokoškolsky kvalifikovaný personál) nebo **Osvědčení o odborné způsobilosti k provádění pokusů na pokusných zvířatech, péči o pokusná zvířata a usmrcování pokusných zvířat** podle § 15d odst. 4 téhož zákona (středoškolsky kvalifikovaný personál).

Abychom mohli chirurgické kurzy pořádat na mezinárodní úrovni, jsme rovněž držiteli dobrovolné **akreditace AAALAC International**, dosvědčující humánní zacházení se zvířaty ve výzkumném a akademickém prostředí.

Cílem projektu je nácvik chirurgických technik z oblasti všeobecné, břišní, hrudní chirurgie, neurochirurgie a urologie tak, aby výsledky výuky byly přenositelné do humánní medicíny. Pokusné výkony mají za cíl připravit naše studenty a lékaře pro provádění obtížných operačních výkonů v humánní medicíně. Jsme si vědomi, že není odpovědné provádět některé výkony bez předchozího nácviku na velkém zvířeti s obdobnou anatomickou stavbou a fyziologickou funkcí, kterým bezesporu prase domácí je, prvně na našich pacientech. Operace na zvířeti je jedinou možností, jak prakticky vyzkoušet a

nacvičit operační techniky blízké humánní medicíně. Žádná modelová situace včetně softwarových simulátorů nemůže skutečně nahradit nácvik na makroorganismu se zachovanými základními vitálními funkcemi, které musíme během takových výkonů akceptovat. Toto není jen náš názor, neboť ani dle dostupných informací (PubMed/Medline, Scopus, Web of Science, ECVAM) nelze experiment (myšleno nácvik chirurgických technik) na živém zvířeti nahradit alternativními metodami.

Nácvikové výkony provádíme s maximálním vědomím prevence vzniku nenapravitelných selhání našich mladších kolegů při provádění nacvičovaných procedur v rámci jejich klinické praxe v humánní medicíně. Než přistoupí k výkonům na živém zvířeti, absolvují studenti SSES nejdříve zásadní teoretické lekce (např. anestézie), které jsou následované nácvikem chirurgických technik na tkáních ex-vivo (například sutura kůže na prasečích nožičkách zakoupených v běžné obchodní síti). Dále jsou studenti seznámeni i se zásadami „3R“, tedy **Refinement (zjemnění), Reduction (snížení) a Replacement (nahrazení)**, jež představují moderní a humánní přístup k pokusům na zvířatech. Tyto principy jsou důležité pro minimalizaci utrpení zvířat a zároveň pro zajištění vědecky a pedagogicky hodnotných výsledků.

Anestézii a analgezii experimentálních zvířat zajišťuje zkušený lektor. Na jednom zvířeti je provedeno několik výkonů, tak aby experimentální zvíře bylo maximálně využito. Po ukončení operace je zvíře šetrně utraceno předávkováním anestetiky v hluboké anestézii. Následně jsou odebrány různé orgány a tkáně pro teoretické ústavy a výzkumná pracoviště LFP sloužící pro výuku a výzkum.

V červenci 2025

Letní škola experimentální chirurgie

Lékařská fakulta v Plzni

Univerzita Karlova